

Становище

за представения труд на
доц. д-р Здравка Павлова Василева
във връзка с конкурса за заемане на
академична длъжност „професор“
по „Живопис“ и „Композиция“ по направление 8.2.
от проф. д-р Бисера Вълева, СУ

Доц. д-р Здравка Павлова Василева е единствен кандидат по обявения в Държавен вестник (бр.101/27.11.2020г) конкурс за „професор“ по направление 8.2 „Изкуствознание, изобразителни изкуства“ („Живопис“ и „Композиция“) за нуждите на катедра „Живопис“ на НХА. Тя е представила за становище хабилитационен труд „Ре–конструкция на времето в живописната картина“ с 40 живописни работи - 21 бр. основни и 19бр. допълнителни, също така текст и препратки към отзиви и материали върху творчеството ѝ, различни проекти.

Кандидатката има достатъчен педагогически стаж в НХА - от редовен асистент в Катедра „Живопис“ (2004 г.) до ръководител на Ателие живопис - 52 (2015г.), ръководител на Катедра „Живопис“ (2015г.), както и впечатляваща творческа биография. От хабилитацията си досега тя има осем самостоятелни изложби, както и множество участия в проекти (общии изложби) и художествени форуми у нас и в чужбина. Като следствие на тази творческа активност, тя е отличена с различни награди и номинации. Защитеният ѝ дисертационен труд (2010г.) на тема: „Творчеството на Петър Дочев в контекста на художествените процеси в българското изобразително изкуство от 60-те до 90-те години на 20-ти век“ маркира връзката с личните ѝ пластични търсения и систематизира посоката на технологичните ѝ интереси.

Към хабилитационните работи на Здравка Василева, независимо че са обединени от усещането за време и емоционалното му наслагване или именно затова, може да бъде отнесено съждението на Сузане Лангер, че „изкуствата обективират субективната действителност и субективират външния опит за природата. Художественото възприятие е възпитание на чувството, а пренебрегването му, оставя себе си на безформената емоция. Лошото изкуство“ казва тя „е корумпиране на чувството...“. От цитата, при Здравка Василева, „природата“ може да бъде заменена с „времето“, тъй като реализацията на работите ѝ се фокусира върху създаването на плътна емоция, материализирана в цвят, и формираща спонтанни, неповърхностни чувства.

Освен с избора си на колорит, авторката максимално се възползва от породения от него диапазон на технически средства. Тя отбелязва, че технологията, която използва, е съзнателно експериментиране с материалите и резултатът не винаги е проверен във времето,

но техническата преходност и ефимерност създават усещания за натрупване и отнемане, за прозирност на пластове, за съвместяване на минало и очаквано.

Този авторски подход, който не е повлиян само от технологията на изпълнение, се забелязва във всички представени композиции. Повърхностният поглед върху работите на Здравка Василева може да ги разчете като интерпретация на натурата, като фигурални картини. Във всички работи от хабилитационния труд тези формални съставни елементи могат да бъдат разпознати. Например работите „Спряло време“ (см. техника, платно, 80/ 90 см, 2020 г.) и „В очакване на деня“ (см. техника, платно, 80/ 90 см, 2020 г.), биха били определени като фигурални композиции на базата на използването на човешки фигури и отношенията им в изобразителната плоскост. Едно по-детайлно взирание обаче открива артистичния стремеж към „улавянето на мига“ във визуалната пластика на авторката. Тя използва цветовата динамика, както и светлосенъчния контраст за да изрази двусмислието на образите. „В очакване на деня“ черният силует вдясно би могъл да бъде както фигура, така и сянка, линейното изображение на куче на преден план, съчетава в себе си и реално присъствие, и следа във времето. Подобен е подходът в „Автопортрет“ (см. техника, платно, 80/ 90 см, 2020 г.). Според Здравка Василева работата не изразява конкретност на формата като еквивалент и стремеж за разпознаваемост чрез визията на автора си, а е конгломерат от лични усещания. Изображението разчита на контраста - като артистичен подход и като емоционално търсене. В работата, на много места като технически прием, се среща сграфитото – издраскването, рисуването с отнемане. То, освен че обогатява пластичния език, създава усещане за следите на времето - отминали и насложени. Композицията напомня за Дейвид Хокни и за Раул Дюфи едновременно.

Изцяло в концепцията на хабилитационния труд на Здравка Василева са работите от цикъла „Спомени от детството“ (см. техника, 100/130 см, 2018 г.). Използваният интерпретационен подход спомага за създаване на кинематографично усещане за движение и кадриране, а употребата на елементи като детски играчки, конструкции, корабчета от хартия, засилват усещането за изгубеното - намерено време, за палимпсеста от смисли и спомени.

Подобен е маниерът в пейзажите на авторката („Южен пейзаж“, см. техника, платно, 70/ 100 см, 2020 г., „Пеликаните са уморени“, см. техника, платно, 70/ 100 см, 2020 г., „В очакване на есен“, см. техника, платно, 100/ 100 см, 2020 г.), в които фовистичната цветност и „нон финито“ формите запечатват драматизма на спомена от следите на отминалото физически и емоционално време.

В циклите посветени на театъра и музиката става естествено „пренареждането“ на времето, което Здравка Василева обвързва допълнително с изкуствата, които се развиват във времето. Те създават възможност то веднъж да протече, а после да се върне обратно с всяко

представление или концерт.

Допълнителните работи от хабилитационния труд имат същите визуално философски характеристики, като при тях преобладават по-малките формати (50/60 см, 35/50 см). За тези работи, а и за останалите от хабилитационния труд, е адекватно съждението на Димитър Аврамов за първообраза на художествено творчество и проектирането на личността на твореца върху изображението с нейния специфичен емоционален начин.

Освен с реализираните си творчески търсения, в труда са представени, чрез снимков материал, преподавателските интереси на авторката, активността ѝ в процеса на общуване и формиране на културата на визуално-пластични интереси у студентите – на базата на модерната рисунка и живопис, в ракурса на съвременността и персоналната интерпретация. Тя също така е и с активна роля на куратор на изложби - студентски и професионални, автор е на текстове и рецензии в областта на изкуството.

Смятам, че представеният хабилитационен труд отговаря на изискванията на ЗРАСРБ, Правилника за неговото приложение и на Правилника за развитие на академичния състав на НХА.

В заключение, предлагам на уважаемите членове на научното жури да изберат на академичната длъжност **„професор“** по живопис и композиция доц. д-р Здравка Павлова Василева.

проф. д-р Бисера Вълева

22.07.2021

София